

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA
LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO
MINISTERIJA

2005 m. gegužės 17 d. Nr. 1040-4-34
Vilnius

Vadovaujantis Valstybės kontrolės Finansinio audito 4-ojo departamento direktorės Vitos Jurkevičienės 2004-06-14 pavedimu Nr.1040-4 ir 2005-01-11 pavedimu Nr. 1040-4-1 vyriausioji valstybinė auditorė (grupės vadovė) Danutė Sidabraitė, valstybinė auditorė Lina Venckūnaitė ir specialistas Arūnas Marma atliko Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (A. Vivulskio g. 11, Vilnius, kodas 189000173) (toliau – Ministerija) Lietuvos Respublikos finansų ministerijai teikiamos 2004 metų finansinės atskaitomybės finansinį auditą.

Audito tikslai yra įvertinti vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą, pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2004 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Audituojamuoju laikotarpiu Ministerijai vadovauja socialinės apsaugos ir darbo ministrė Vilija Blinkevičiūtė. Ministerijos Finansų ir buhalterinės apskaitos skyriui vadovauja vedėja Marija Romanovska.

Ši valstybinio audito ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausanti turtą, dalis.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai Ministerijos teikiamos finansinės atskaitomybės vertinimą atliksime Valstybinio audito išvadoje, kurią pateiksime Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26 (Valstybės kontrolieriaus 2004-01-20 įsakymo Nr. V-12 redakcija) patvirtintais Valstybinio audito reikalavimais.

Audito metu ištyrėme vidaus kontrolės aplinką, aukščiausio lygio finansų valdymo kontrolės procedūras, vertinome vidaus kontrolę, riziką, atlikome audito programose numatytas audito procedūras ir atlikome asignavimų valdytojo teikiamos finansinės atskaitomybės analizę.

Ministerijoje, Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamente prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (A. Vivulskio g. 16, Vilnius, kodas 189002011), Techninės pagalbos neįgaliesiems centre prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Smolensko g. 10, Vilnius, kodas 189001727) atliktos audito procedūros, numatytos ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto bei išlaidų audito programose. Socialinių darbuotojų rengimo centre prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Rukeliškių g. 30, Vilnius, kodas 189000179) atlikome poauditinę veiklą, kurios metu vertinome rekomendacijų, pateiktų 2004 metų valstybinio audito ataskaitoje, įgyvendinimą.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 21 str. nuostatomis ir Valstybinio audito 12 reikalavimu, pasirėmėme apskaitos ir kontrolės UAB „Auditas“ Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atlikto audito išvada.

Finansinės veiklos rezultatai

Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Ministerijai patvirtinta asignavimų planas 2004 metams, įskaitant patikslinimus, 660795 tūkst. Lt, iš jų 631113 tūkst. Lt išlaidoms, iš jų 11293 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, ir 29682 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė Ministerijai skirtus valstybės biudžeto asignavimus 2004-02-03 nutarimu Nr. 110 paskirstė pagal tvirtinamas programas. Ministerija 2004 metais vykdė 21 programą.

Ministerijai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais 2004 metais iš Vyriausybės rezervo fondo buvo skirta iš viso 352,8 tūkst. Lt. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-08-30 įsakymu Nr.1K-301 Ministerijai 2004 metams skirtas maksimalus 165,5 tūkst. Lt limitas techninės pagalbos lėšų pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 5 prioriteto „Techninė pagalba“ 5.1 priemonę „Pagalba rengiant, valdant, prižiūrint ir kontroliuojant programą (ERPF).“

Ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 6 str. 1 ir 2 dalimis suteikta teise, suderinusi su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, keitė išlaidų paskirtį sumažindama išlaidoms skirtus asignavimus ir didindama asignavimus turtui įsigyti. Pagal su Lietuvos Respublikos finansų ministerija suderintas pažymas ministerija 2004 metais 2351,3 tūkst. Lt, skirtų išlaidoms, panaudojo turtui įsigyti.

Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 2) analizė pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr. 2) duomenų analizė.

Asignavimų planas metams, įskaitant patikslinimą			Gauti asignavimai kartu su įskaitytu specialiuoju programų lėšų likučiu			Kasinės išlaidos			Skirtumas tarp patvirtinto asignavimų plano ir kasinių išlaidų		
Iš viso	Iš jų:		Iš viso	Iš jų:		Iš viso	Iš jų:		Iš viso	Iš jų:	
	Išlaidoms	Turtui įsigyti		Išlaidoms	Turtui įsigyti		Išlaidoms	Turtui įsigyti		Išlaidoms	Turtui įsigyti
1	2	3	4	5	6	7	8	9	(1)-(7)	(2)-(8)	(3)-(9)
661964.7	629931.4	32033.3	585834.9	576507.4	9327.5	583896.3	574568.8	9327.5	78068.4	55362.6	22705.8

Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos duomenimis kasinių išlaidų padaryta iš viso 583896,3 tūkst. Lt, iš jų 574568,8 tūkst. Lt išlaidoms skirtų asignavimų, iš kurių 15290,4 tūkst. Lt panaudota darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, bei 9327,5 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Atliktos analizės duomenimis skirtumas tarp patvirtinto asignavimų plano, įskaitant patikslinimus, ir kasinių išlaidų yra 78068,4 tūkst. Lt arba patvirtintas asignavimų planas, įskaitant patikslinimus, įvykdytas 88 proc. Dėl užsitęsusių paraiškų vertinimo, atrankos bei sutarčių pasirašymo daugiausia liko nepanaudotų patvirtintų asignavimų, skirtų Specialiajai Europos socialinio fondo (BPD įgyvendinti) programai, Specialiajai Europos regioninės plėtros fondo (BPD įgyvendinti) programai, Specialiajai Europos socialinio fondo (Europos Bendrijos iniciatyvai EQUAL įgyvendinti) programai.

Debitorinio-kreditorinio įsiskolinimo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 6) duomenimis Ministerijos kreditorinis įsiskolinimas sudarė 20622,5 tūkst. Lt, iš jų 20311,7 tūkst. Lt socialinės išmokos, priskaitytos už gruodžio mėnesį. Debitorinis įsiskolinimas 6460,6 tūkst. Lt susidarė dėl atliktų avansinių mokėjimų projektų vykdytojams iš Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo programų lėšų, ryšių įmonėms, nemokamam moksleivių maitinimui ir kitų priežasčių.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2005 m. sausio 1 d. apyskaitos (forma Nr. 3) duomenimis ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto likutis metų pradžioje buvo 24464,7 tūkst. Lt, metų pabaigoje 29422,5 tūkst. Lt, turto padidėjimas sudarė 4957,8 tūkst. Lt. Audituojamu laikotarpiu Ministerija įsigijo turto už 8912,7 tūkst. Lt, iš jų naujo už 5673,6 tūkst. Lt, naudoto už 3239,1 tūkst. Lt, nurašyta turto už 3954,9 tūkst. Lt.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-09 nutarimu Nr. 140 patvirtintos valstybės kapitalo investicijos pagal Ministerijos vykdomus investicinius projektus. Minėtu nutarimu Ministerijai patvirtintų septynių investicinių projektų vykdymui numatyta 37682 tūkst. Lt lėšų. Iš jų 29682 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšos (iš jų 17313 tūkst. Lt valstybės biudžete patvirtintos Europos Sąjungos lėšos) ir 8000 tūkst. Lt – Europos vystymo banko paskola.

Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2005 m. sausio 1 d. ataskaitos (forma Nr.B-11) duomenimis gauta ir panaudota 9327,5 tūkst. Lt arba 29,1 procento investicijoms patvirtintų asignavimų. Liko nepanaudota 22705,8 tūkst. Lt investicijoms skirtų lėšų. Didžioji dalis asignavimų – 21174 tūkst. Lt – patvirtintų investiciniam projektui „Bendrojo programavimo dokumento priemonės „Darbo rinkos ir socialinių paslaugų infrastruktūros plėtotė“ įgyvendinimas“ perkeliama į kitus metus. Be to, 1494,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų liko nepanaudota įgyvendinant investicinį projektą „Politinių kalinių, tremtinių bei jų šeimų sugrįžimo į Lietuvą ir aprūpinimo programos įgyvendinimas“. Šiam projektui įgyvendinti nebuvo panaudota ir 8000 tūkst. Lt Europos vystymo banko paskola.

Vidaus kontrolė ir finansų valdymas

Išankstinio tyrimo metu susipažinome su Ministerijos veikla, įgyvendinant patvirtintas programas. Taip pat susipažinome su Ministerijos aukščiausio lygio vidaus kontrolės procedūromis, vidaus audito organizavimu, siekiant nustatyti, ar įdiegtos vidaus kontrolės procedūros užtikrina efektyvų valstybės biudžeto lėšų poreikio planavimą, lėšų panaudojimo kontrolę bei sėkmingą programų įgyvendinimą. Taip pat vertinome Ministerijos, kaip tarpinės institucijos, pasirengimą administruoti Europos Sąjungos ir bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamas specialiąsias programas.

Apie tyrimo rezultatus Ministeriją informavome Valstybės kontrolės 2005-01-26 raštu Nr. S-(1040-1.10)-129. Minėtame rašte buvo pateikti pastebėjimai dėl vidaus kontrolės ir finansų valdymo trūkumų bei rekomendacijos jiems pašalinti. Ministerija 2005-02-28 raštu Nr. (4.11-040)-SD-1640 „Dėl vidaus kontrolės ir finansų valdymo rekomendacijų įgyvendinimo“ informavo Valstybės kontrolę apie rekomendacijų įgyvendinimą bei priežastis, dėl kurių negali jų įgyvendinti.

Minėtu raštu atkreipėme dėmesį į trūkstamas kontrolės procedūras, kurias įdiegus, mūsų nuomone, būtų galima užtikrinti efektyvų valstybės biudžeto lėšų poreikio planavimą, lėšų panaudojimo kontrolę ir išvengti galimų klaidų, teisės aktų pažeidimų, vykdam programą. Ministerija atsižvelgė į pateiktas rekomendacijas.

Audito metu nustatyti faktai rodo, kad Ministerijos nustatytos vidaus kontrolės procedūros neužtikrina, kad būtų išvengta Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių valstybės biudžeto asignavimų naudojimą, turto valdymą, naudojimą ir disponavimą, nesilaikymo Ministerijoje bei jai pavaldžiose įstaigose.

Toliau ataskaitoje nurodome audito metu nustatytus faktus, teisės aktų nesilaikymo atvejus, teikiame pastebėjimus ir rekomendacijas, kaip pašalinti nustatytus trūkumus.

Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamento direktorių A. Keršulį ir Techninės pagalbos neįgaliesiems centro direktorių V. Bruzgą informavome apie jų vadovaujamose įstaigose

nustatytus teisės aktų nesilaikymo atvejus, kitus pastebėjimus ir pateikėme rekomendacijas, kaip pašalinti nustatytus trūkumus.

Faktai, išvados ir rekomendacijos

Audito metu nustatėme, kad Ministerija negrąžino į Valstybės išdo sąskaitą nepanaudotą 3.1 programos vykdymui skirtų lėšų likučio 1873, 2 tūkst. Lt, esančio Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos sąskaitoje. Ministerija 2005-01-27 raštu Nr. (4.11-04)-SD-647 paprašė Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos įskaityti šią sumą į 2005 metų finansavimą.

Pažymėtina, kad 2003 metais nepanaudotą 27,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų likutį, kuri Klaipėdos rajono savivaldybė buvo grąžinusi į Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamento (toliau – Departamentas) sąskaitą, įstaiga negrąžino į valstybės biudžetą. Šios lėšos buvo įskaitytos į Departamento vykdomos Politinių kalinių, tremtinių bei jų šeimų sugrįžimo Lietuvą ir aprūpinimo programos (toliau – Tremtinių programa) 2004 metų finansavimą.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 32 str. 1 punktu nustatyta, kad metams pasibaigus asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių įstaigų bei kitų subjektų disponuojamose sąskaitose esančios valstybės biudžeto lėšos iki sausio mėn. 10 d. turi būti pervedamos į Valstybės išdo sąskaitą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2002-08-01 įsakymu Nr. 102 patvirtintų Grįžtančių tremtinių laikinojo apgyvendinimo punkto (toliau – Punktas) nuostatų 26 punktu nustatyta, kad darbo užmokestis Punkto darbuotojams mokamas iš programos lėšų, numatytų persikėlimui ir socialinei integracijai, nors Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-03-05 nutarimu Nr. 320 patvirtintoje Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo Lietuvą 2002-2007 programoje darbo užmokesčio bei socialinio draudimo įmokų mokėjimas nenumatytas.

Departamentas, vykdydamas Tremtinių programą, naudoja programos lėšas Punkto trijų darbuotojų darbo užmokesčiui mokėti (priskaityta 38,7 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 10,7 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų). Tremtinių programos išlaidų sąmatoje asignavimai darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokų mokėjimui nėra patvirtinti. Faktiškai jos mokamos iš sąmatoje patvirtintų išlaidų pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos kodą 2.2.1.1.1.30 „Kitos paslaugos“, o tai prieštarauja Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų 8 str. nuostatoms.

Departamento direktoriaus A. Keršulio 2004-06-16 įsakymu Nr. V1-42 patvirtintame Departamento valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių sąrašė Punkto vedėjo, administratoriaus ir socialinio darbuotojo pareigybės nepatvirtintos. Darbuotojus į šias pareigybes direktorius A. Keršulis priėmė sudaręs darbo sutartis, todėl manome, kad Punkto vedėjo, administratoriaus ir socialinio darbuotojo pareigybės turėtų būti tvirtinamos Departamento valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis pareigybių sąrašė.

Pagal patvirtintą 2004 metų 2.1 programos „Gyventojų aprūpinimas kompensacine technika“ išlaidų sąmatą planuota 2700 tūkst. Lt asignavimų turtui įsigyti, gauta ir panaudota 2699 tūkst. Lt. Valstybės investicijų 2004 – 2006 metų programoje kompensacinės technikos ir elektrinių vežimėlių neįgaliesiems įsigijimui 2004 metams planuota skirti 2700 tūkst. Lt.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1996-09-16 nutarimu Nr. 1069 „Dėl elektrinių invalidų vežimėlių įsigijimo išlaidų kompensavimo“ nutarė, kad I grupės invalidams vieną kartą per 8 metus skiriamas elektrinis vežimėlis ir kad iš Lietuvos valstybės biudžeto kompensuojama 90 procentų elektrinio vežimėlio įsigijimo kainos. Socialinės apsaugos ir darbo ministras, vadovaudamasis minėto nutarimo 2 punktu, 1996-11-24 įsakymu Nr.152 patvirtino Elektrinių vežimėlių invalidams įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarką (toliau – Tvarka).

Tvarkos 5 punktu nustatyta, kad neįgalusis, įsigijantis elektrinį vežimėlį eilės tvarka, sumoka 10 proc. elektrinio vežimėlio kainos. Audito metu nustatyta, kad neįgalieji, gaunantys naujus elektrinius vežimėlius, sumoka 10 proc. jų kainos, tačiau yra atvejų, kai elektriniai vežimėliai išduodami laikinam naudojimui arba išduodami ne nauji elektriniai vežimėliai ir įmokos už juos skaičiuojamos nesivadovaujant Tvarkos 5 punktu.

Atkreipiame dėmesį, kad minėta Tvarka nenumato įmokų už elektrinius vežimėlius skaičiavimo ir mokėjimo, kai elektriniai vežimėliai išduodamas laikinam naudojimui, kai išduodami ne nauji elektriniai vežimėliai.

Be to, Tvarkos 9 punktu nustatyta, kad neįgaliajam mirus, elektrinis vežimėlis turi būti gražintas Centrai, sumokant paveldėtojams 10 proc. elektrinio vežimėlio kainos. Tai numatyta ir susitarimuose-įsipareigojimuose, pasirašytose su neįgaliaisiais asmenimis. Audito metu nustatėme, kad Centras fiziniams asmenims gražina ne sumokėtą 10 proc. elektrinio vežimėlio kainos sumą, o 10 proc. nuo apskaičiuotos gražinto elektrinio vežimėlio likutinės vertės. Tai neatitinka Tvarkos 9 punkto.

Audituojamuoju laikotarpiu Centras fiziniams asmenims gražino 5,7 tūkst. Lt. Atkreipiame dėmesį į tai, kad sumokėtų įmokų už elektrinius vežimėlius gražinimo tvarka nėra reglamentuota, nenustatyta, iš kokių lėšų šios įmokos turėtų būti gražinamos, o jų poreikis nėra planuojamas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretoriaus 2002-06-27 potvarkio Nr. 49 Centrai pavesta lėšas, gautas iš neįgaliųjų už įsigytus elektrinius vežimėlius, pervesti į Ministerijos nurodytą banko sąskaitą, o Ministerijai pavesta naudoti šias lėšas apmokėjimui už įsigytą kompensacinę techniką, kainuojančią daugiau kaip 500 Lt. Audituojamuoju laikotarpiu Ministerija 35,6 tūkst. Lt šių lėšų panaudojo apmokėjimui už įsigytą kompensacinę techniką, kainuojančią daugiau kaip 500 Lt.

Manome, kad Tvarkos 5 ir 9 punktai bei minėtu valstybės sekretoriaus potvarkiu nustatyta lėšų, gautų iš neįgaliųjų už įsigytus elektrinius vežimėlius, naudojimo tvarka, atsižvelgiant į

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-16 nutarimo Nr. 1069 „Dėl elektrinių invalidų vežimėlių įsigijimo išlaidų kompensavimo“ 1 punkto nuostatą, turėtų būti keičiama. Be to, manome, kad lėšos elektrinių vežimėlių įsigijimo kainos kompensavimui turėtų būti planuojamos kaip lėšos socialinei paramai, o ne turtui įsigyti. Mūsų nuomone, turėtų būti sudaromos trišalės sutartys tarp Centro, tiekėjo ir neįgalaus asmens.

Pagal patvirtintą 2004 metų 2.1 programos „Gyventojų aprūpinimas kompensacine technika“ išlaidų sąmatą planuota 1420,0 tūkst. Lt asignavimų išlaidoms pagal ekonominės klasifikacijos kodą 2.7.2.1.1.2 „Socialinė parama natūra“. Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos duomenimis 2004 metais gauta ir panaudota 1420,0 tūkst. Lt asignavimų.

Centras patvirtintus asignavimus naudojo kompensacinės technikos priemonėms (kainuojančias iki 500 Lt) pirkti. Be to, šias lėšas Centras naudojo paramos būdu gautos kompensacinės technikos priemonių transportavimo išlaidoms padengti. Audito metu nustatyta, kad Centras, nesivadovaudamas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, 2004 metais 21,5 tūkst. Lt paramos būdu gautos kompensacinės technikos priemonių transportavimo išlaidas priskyrė „Socialinės paramos natūra“ išlaidoms.

Be to, nustatėme, kad Centras 2004 metais, nesivadovaudamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimo Nr. 1250 2.1. punktu bei Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr.70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų apskaitos tvarkos 15, 16 punktais, paramos būdu gautas kompensacinės technikos priemones, kurias įvertintos daugiau nei 500 Lt, apskaitė kaip trumpalaikį turtą, iš viso už 57 tūkst. Lt.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2002-04-18 įsakymu Nr. 57 patvirtintos Aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis tvarkos 6 ir 7 punktais nustatyta, kad techninės pagalbos priemonių centralizuotą įsigijimą ir remontą bei aprūpinimą šiomis priemonėmis organizuoja Centras; tiesiogiai asmenis šiomis priemonėmis individualiai aprūpina jų gyvenamosios vietos savivaldybės socialinės paramos skyriai ar kita įstaiga, kuriai priskirta ši funkcija. Audito metu nustatėme, kad 2004 metais Centras savivaldybėms patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti pagal perdavimo-priėmimo aktus perdavė kompensacinės technikos priemonių už 2863,5 tūkst. Lt ir jas nurašė, nors teisės aktai tokio perdavimo ir nurašymo nenumato.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 5.4.2 punktu, Centro direktorius V. Bruzga 2004-09-28 įsakymu Nr. (2.2.) P1-47 skyrė sau ir dviems darbuotojams pinigines išmokas iš sutaupytų darbo užmokesčio lėšų už metodinio leidinio parengimą. Direktoriui V.Bruzgai 600 Lt pinigine išmoka priskaityta ir išmokėta 2004 metų rugsėjo

mėnesį. Minėto nutarimo 5 punktu įstaigų vadovams suteikta teisė mokėti vienkartinės pinigines išmokas tik įstaigos darbuotojams.

Atkreipiame dėmesį, kad, vadovaujantis minėto nutarimo 4 punkto 2 dalimi, įstaigų ir organizacijų vadovų personalinius priedus prie tarnybinių atlyginimų bei skatinimo sąlygas turi nustatyti aukštesnė organizacija.

Toliau pateikiame kai kuriuos **pastebėjimus**, į kuriuos, mūsų nuomone, būtų tikslinga atkreipti dėmesį.

Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą programa įgyvendinama nuo 1992 metų, Lietuvos Respublikos Vyriausybei kasmet numatant valstybės investicijų programoje ir skiriant lėšas savivaldybėms butams grįžtantiems politiniams kaliniams ir tremtiniams pirkti. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-03-05 nutarimu Nr. 320 patvirtinta Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002 – 2007 metų programa (toliau – Tremtinių programa) bei Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarka (toliau – Gyvenamųjų patalpų suteikimo tvarka). Tremtinių programos 6 punktu nustatyta, kad Tremtinių programos priemonių įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Vadovaujantis šiuo nutarimu, teisės aktais nustatytiems asmenims teikiama valstybės parama apsirūpinti būstu. Minėto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo 31 punktu nustatyta, kad valstybės paramą grįžtantiems asmenims apsirūpinti būstu įgyvendina savivaldybės Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamomis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Europos Tarybos vystymo banko paskolos lėšomis.

Įgyvendindama minėtą nutarimą Nr. 320, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004-06-14 nutarimu Nr. 736 patvirtino valstybės biudžeto asignavimų paskirstymą savivaldybėms ir pavedė Ministerijai kontroliuoti ir užtikrinti, kad šios lėšos būtų panaudotos pagal paskirtį.

Gyvenamųjų patalpų suteikimo tvarkos 11 punktu nustatyta, kad gyvenamąsias patalpas įgyja savivaldybių institucijos, teisės aktų nustatyta tvarka. Tremtinių programos 10 punktu nustatyta, kad Savivaldybių nuomojami butai grįžtantiems asmenims įgyjami iš tam tikslui skiriamų valstybės investicijų lėšų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-04 nutarimu Nr. 140 patvirtintoje Valstybės investicijų 2004 – 2006 metų programoje ministerijos vykdomam investiciniam projektui „Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo Lietuvą ir jų aprūpinimo programos įgyvendinimas“ 2004 metams planuota skirti 2440 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų ir 8000 tūkst. Lt Europos tarybos vystymo banko paskolos.

Tremtinių programai įgyvendinti Ministerija vykdo 2.3. programos 3.1.1 priemonę „Aprūpinti politinius kalinius ir tremtinius bei jų šeimas butais, teikti paramą, reikalingą jų

integracijai į visuomenę”. Nustatėme, kad pagal minėtai priemonei patvirtintą 2004 metų išlaidų sąmatą skirta 2440 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras 1998-02-18 įsakymu Nr. 38 „Dėl funkcijų perdavimo ir lėšų pervedimo” nuo 1998-03-01 pavedė vykdyti šią programą Departamentui. Departamentas, vykdydamas minėtą 2.3. programos priemonę, pagal savivaldybių pateiktus dokumentus (duomenis apie įstaigą, vykdančią finansines operacijas, butų pirkimo-pardavimo sutarčių, patvirtintų notaro, kopijas ir nustatytos formos paraišką lėšoms gauti, taip pat sąrašą grįžtančių asmenų, dėl kurių savivaldybės institucija priėmė sprendimą nuomoti gyvenamąsias patalpas) savivaldybėms perveda paraiškose nurodytą lėšų sumą butui pirkti. Pagal pateiktas savivaldybių butų pirkimo-pardavimo sutartis butų pirkėjai yra savivaldybės institucija. Ministerija nėra nustačiusi savivaldybių atsiskaitymų tvarkos, departamentas su savivaldybėmis nėra sudaręs sutarčių dėl atsiskaitymų.

Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 2) duomenimis Departamentas 2004 metais pagal ekonominės klasifikacijos kodą 3.1.1.2.1.3 „Kiti pastatai ir statiniai” gavo ir panaudojo 945,6 tūkst. Lt. Departamentas faktinėms išlaidoms (944,0 tūkst. Lt) pagrįsti pagal savivaldybių pateiktas butų pirkimo-pardavimo sutartis surašė buhalterines pažymas. Departamento pateiktos Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2004 metų apyskaitos (forma Nr. 3) duomenimis turto neįsigyta. Atkreipiame dėmesį, kad tai, jog Departamentas neapskaito valstybės biudžeto lėšomis nupirkto turto, prieštarauja Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintai Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkai.

Audito metu nustatyta atveju, kai Departamentas, vykdydamas Tremtinių programą, paraiškas Ministerijai dėl lėšų butams pirkti teikia anksčiau nei savivaldybės Departamentui pateikia prašymą ir sudaro buto pirkimo-pardavimo sutartis. Manome, kad yra rizika, kad gautas butų pirkimui lėšas savivaldybės nepanaudos pagal paskirtį, o likusias jų sąskaitose lėšas negrąžins į ministerijos sąskaitą.

Audituojamuoju laikotarpiu Punkto veiklai buvo naudojami pastatai (gyvenamosios patalpos), dėl kurio naudojimo nebuvo sudaryta turto panaudos sutartis. Panaudos sutartį dėl Punkto veiklai naudojamų gyvenamųjų patalpų Ministerija sudarė tik 2005-02-22. Sutartyje panaudos būdu gauto turto vertė nenurodyta. Atsižvelgiant į audito metu pateiktas pastabas, panaudos būdu naudojamas turtas, kurio vertė 5339 tūkst. Lt, apskaitytas.

Centras 2004 metais įsigijo du krovinius lengvuosius automobilius *Peugeot Partner FT 190 C 1.9 D* anksčiau nei Ministerija leido įsigyti transporto priemones, tai yra nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimo Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo biudžetinėse įstaigose“ 1.2 punktu.

Automobilių pirkimo-pardavimo sutartį Centro direktorius V. Bruzga pasirašė 2004-06-08, o automobiliai gauti iš tiekėjo perdavimo-priėmimo aktu 2004-06-30. Direktorius V. Bruzga dėl

leidimo įsigyti planuotus krovinius lengvuosius automobilius į Ministeriją raštu kreipėsi 2004-07-01, taigi, po to, kai įsigijo minėtus automobilius. Ministerijos sutikimas įsigyti krovinius lengvuosius automobilius iš 2004 m. programos sąmatoje patvirtintų lėšų transporto priemonių įsigijimui gautas 2004-07-13 raštu.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004-03-23 įsakymu Nr. A1-72 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ Departamentas buvo įgaliotas organizuoti Vaikų teisių apsaugos tarnybų aprūpinimo transporto priemonėmis tarptautinį viešąjį pirkimą atvirojo konkurso būdu (toliau – konkursas) ir atlikti visas su šiuo pirkimu susijusias viešųjų pirkimų procedūras iki pirkimo sutarties sudarymo. Vykdydamas minėtą įsakymą, Departamento direktorius A. Keršulis 2004-04-02 įsakymu Nr. VI-27 sudarė viešojo pirkimo komisiją (toliau – Komisija). Komisija 2004-06-28 konkurso laimėtoju patvirtino bendrą Lietuvos ir Čekijos įmonę uždarąją akcinę bendrovę „ARX“ (toliau – BĮ UAB „ARX“).

Ministerija ir BĮ UAB „ARX“ 2004-07-12 pasirašė sutartį dėl trisdešimties lengvųjų automobilių *Škoda Fabia Combi Ambiente* pirkimo. Vykdydama minėtą sutartį, Ministerija už įsigyjamus automobilius sumokėjo 1049,2 tūkst. Lt (vieno automobilio kaina 34975 Lt). Už automobilius apmokėta iš 2.3 programos priemonei „Stiprinti vaiko teisių apsaugos tarnybų materialinę bazę, kelti valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kvalifikaciją“ skirtų lėšų. Minėtai programai patvirtintoje išlaidų sąmatoje transporto priemonių įsigijimui patvirtinta 1050,0 tūkst. Lt.

Viešųjų pirkimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2003-02-26 įsakymu Nr. 1S-29 patvirtino Pirkimo dokumentuose pateikiamų techninių reikalavimų parengimo metodiką, kurios 11.4 bei 11.6 punktu nustatė, kad komisija gali nurodyti pirkimo dokumentų techninėje specifikacijoje papildomas pirkimo objekto savybes tik tuomet, kai perkančioji organizacija gali įrodyti tokių papildomų savybių naudą. Komisijos parengtoje lengvųjų automobilių techninėje specifikacijoje nurodytų papildomų savybių (automatinis oro kondicionierius, sidabrinė spalva, varikliukais valdomi ir šildomi veidrodėliai) naudos komisija nepagrindė. Šių papildomų savybių reikalavimas techninėje specifikacijoje padidino įsigytų automobilių kainą 123 tūkst. Lt (vidutiniškai 4100 Lt vienam automobiliui). Lengvųjų automobilių techninės specifikacijoje nurodytos minėtos automobilių papildomos savybės, mūsų nuomone, nėra būtinos Vaikų teisių apsaugos tarnybų funkcijoms vykdyti.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad viešieji pirkimai turi būti organizuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 4 str. nuostatomis ir sudaryti sutartis, leidžiančias racionaliai naudojant tam skirtas lėšas įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ir darbų.

Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 3 priedėliu Ministerijai patvirtinta 211 tūkst. Lt pajamų įmokų į valstybės biudžetą. Šis įmokų planas patvirtintas Ministerijai pavaldžios įstaigos Socialinių darbuotojų rengimo centro vykdomai Specialiajai socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programai.

Ministerija 2004 metais Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr.5) duomenimis įmokėjo į valstybės biudžetą 130,2 tūkst. Lt arba 95,1 tūkst. Lt mažiau nei patvirtinta pajamų įmokų suma. Tai yra, įmokų planas įvykdytas 57,8 proc. Iš valstybės biudžeto Ministerija gavo 115,4 tūkst. Lt asignavimų, tiek pat padaryta kasinių išlaidų. Negauta iš valstybės biudžeto per ataskaitinį laikotarpį 29,1 tūkst. Lt (įskaitant negautus asignavimus ataskaitinių metų pradžioje).

Pažymėtina, kad ir 2003 metais Socialinių darbuotojų rengimo centro vykdomai programai buvo patvirtintas 211 tūkst. Lt įmokų planas, tačiau faktiškai valstybės biudžetą įmokėta 114,6 tūkst. Lt arba planas įvykdytas 54,3 procento. Tvirtinant įmokų planą, siūlome lėšų poreikį Specialiajai socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programai planuoti atsižvelgiant į faktinį įmokų plano įvykdymą.

Atsižvelgdami į šioje ataskaitoje pateiktus faktus ir pastebėjimus, siekiant užtikrinti tinkamą valstybės biudžeto asignavimų planavimą, jų naudojimą bei turto valdymą ir naudojimą, **rekomenduojame:**

- vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 32 str. 1 punktu, metams pasibaigus, ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos, pervesti į Valstybės izdo sąskaitą Ministerijos ir pavaldžių įstaigų bei kitų subjektų disponuojamose sąskaitose esančias nepanaudotas biudžeto lėšas;
- spręsti klausimą dėl Grįžtančių tremtinių laikinojo apgyvendinimo punkto darbuotojų darbo užmokesčio mokėjimo;
- spręsti klausimą dėl Tremtinių programos vykdymui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų planavimo, naudojimo ir apskaitos;
- patikslinti Elektrinių vežimėlių neįgaliesiems įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarką ir nustatyti atitinkamą 2.1 programos „Gyventojų aprūpinimas kompensacine technika“ vykdymui skirtų lėšų poreikio apskaičiavimo tvarką;
- patikslinti Aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis tvarką, nustatant kompensacinės technikos priemonių perdavimo savivaldybių socialinės paramos skyriams tvarką, atitinkančią teisės aktams;

- parengti ir patvirtinti Ministerijai pavaldžių įstaigų vadovų skatinimo sąlygas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 4.2 punktu.

Tikimės, kad Jūs atsižvelgsite į mūsų pateiktas rekomendacijas ir apie jų įgyvendinimą informuosite Valstybės kontrolę iki 2005 m. rugsėjo 30 d.

Finansinio audito 4 – tojo departamento direktorė

Vita Jurkevičienė

Finansinio audito 4 – tojo departamento
vyriausioji valstybinė auditorė (grupės vadovė)

Danutė Sidabraitė

Susipažinome:

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministrė

Vilija Blinkevičiūtė

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo
ministerijos valstybės sekretorius

Rimantas Kairelis

Finansų ir buhalterinės apskaitos skyriaus vedėja

Marija Romanovska